

LEONTIUS Byzantinus (ca 485 † 542/544)

CONTRA NESTORIANOS ET EUTYCHIANOS (ca 542)

- PG
86, 1312 Lib. I. [...] Τοῦ ἁγίου Κυριακοῦ, ἐπισκόπου τῆς Πάφου καὶ ὁμολογητοῦ, 1542
ἐκ τοῦ εἰς τὰ Θεοφάνεια λόγου· εἰς δὲ καὶ αὐτός ἐστι τῶν ἐν Νικαίᾳ.
« Ὅς ἐν μορφῇ Θεοῦ, φησὶν, ὑπάρχων, οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγάσαστο εἶναι ἴσα
Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβὼν ». Εἰ ἡ μορφὴ τοῦ Θεοῦ
ἴση ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ τέλειος ἐτύγγανε Θεός, καὶ ἡ μορφὴ τοῦ δούλου τέ-
λειος ἄνθρωπος (τοῦτο γὰρ διδάσκει ἡ θεία Γραφή)· τέλειος ἐν ἀμφοτέραις
ταῖς οὐσίαις ὁ Χριστός· ὁμοούσιος τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, καὶ ὁμοούσιος τῇ
Παρθένῳ καὶ Μητρὶ· ἀμήτωρ ἄνω παρὰ Πατρός, ἀπάτωρ κάτω παρὰ Μητρός.
- PG
86, 1312 Τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου, ἐπισκόπου Μεδιολάνου καὶ ὁμολογητοῦ, ἐκ τοῦ 1543
κατὰ Ἀπολλιναρίου θ' λόγου.
Εἷς γὰρ ἐστὶν ἐν ἐκατέρῳ, τουτέστι, τῇ θεότητι καὶ τῷ σώματι· οὐ γὰρ
ἕτερος ἐκ Πατρὸς, καὶ ἕτερος ἐκ Παρθένου· ἀλλ' ὁ αὐτός, ἕτερον μὲν ἐκ
Πατρὸς, ἕτερον δὲ ἐκ Παρθένου· καὶ γεννήσει γέννησις οὐ προκρίνει, οὐδὲ
ἡ σὰρξ τῇ θεότητι.
- PG
86, 1313 Τοῦ μεγάλου Ἐφραίμ, ἐκ τοῦ εἰς τὸν μαργαρίτην λόγου. 1544
Τῶν δύο φύσεων μετέχει ὁ μαργαρίτης ὁ πολύτιμος, ἵνα δείξῃ Χριστόν·
ὅτι λόγος ὢν Θεοῦ, ἐκ Μαρίας ἄνθρωπος γεγέννηται· οὐ μερικὴν ἔσχε τὴν
-
- PG
86, 1311 Lib. I. [...] *Sancti Cyriaci, episcopi Paphi et confessoris, qui 1542*
fuit unus ex Patribus synodi Nicaenae, ex homilia in Theophania.
Qui cum in forma, inquit, Dei esset, non rapinam arbitratus est
se esse aequalem Deo, sed semetipsum exinanivit, formam servi acci-
*piens.*¹ Si forma Dei aequalis est Deo, et perfectus Deus erat, et
forma servi perfectus homo; hoc enim docet Scriptura divina: per-
fectus ergo in ambabus substantiis Christus consubstantialis Deo
et Patri; et consubstantialis Virgini et Matri: sine matre supra, ex
Patre; sine patre infra, ex Matre.
- PG
86, 1311 *Sancti Ambrosii, episcopi Mediolanensis et confessoris, ex libro 1543*
Contra Apollinarium.
Unus enim est in utroque, id est, in divinitate et corpore: non
enim alius ex Patre, et alius ex Virgine, sed idem ipse: aliud quidem
ex Patre, aliud vero ex Virgine: et generatio generationi non praeiu-
dicat; neque caro divinitati.
- PG
86, 1314 *Sancti Ephraem, ex homilia in margaritam.* 1544
Duarum naturarum est particeps margarita magnae aestima-
tionis, ut ostendat Christum, quod cum esset Verbum Dei, ex Maria

¹ Philip. II, 6, 7.

φύσιν, ἐπεὶ οὐδ' ἕτερον ἂν ζῶον ἐτύγχανε. Τελείαν ἔχει τὴν διπλὴν φύσιν, ἵνα μὴ ἀπολέσῃ τὰς δύο. Οὔτε ἡμίθεος ὄφθη ἐπὶ τῆς γῆς, οὔτε ἡμιάνθρωπος ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς· ἐκ τελείου τέλειος, ἐξ ἀνθρώπου ἄνθρωπος, ἐκ Θεοῦ Θεός, ἐκ Παρθένου Χριστός.

1545

Lib. II. [...] A. Καὶ τίς, ἔφη, πρὸς τοσοῦτον μανίας ἐλήλακεν, ὅστις οὐχὶ ταῦτα ἀληθῆ τε εἶναι ὁμολογεῖ, καὶ τοὺς μὴ οὕτως ἔχοντας, τοῖς κατακρίτοις συναριθμεῖ;

PG
86, 1325

O. Ἐκεῖνοι πάντως, εἶπον, οἱ ἀπαθὲς ὑπάρχειν αὐτὸ καὶ ἀφθαρτον ὀριζόμενοι.

A. Οὐ κατὰ φύσιν ἀπαθὲς, ἔφη, τὸ σῶμα καὶ ἀφθαρτον λέγομεν, ἀλλ' ἐνώσει τῇ πρὸς τὸν Θεὸν Λόγον γενόμενον.

O. Οὐδὲν διαφέρει, ἦν δ' ἐγώ, τοῦ προτέρου τὸ δεύτερον, ἀλλὰ τὴν ἴσῃν πρὸς τὸ κακὸν δύναμιν ἔχει, εἴπερ γε ὅλως τὴν πρὸς τὸ ὁμοιοπαθὲς τοῦ ἡμετέρου σώματος συγγένειαν, παρήτηται ἢ τοῦ Κυρίου σάρξ.

A. Πῶς τοῦτο, ἔφη, λέγεις;

O. Ὅτι μὴ τοῦτο, εἶπον, ἔστι τὸ σκοπούμενον, πότερον ἐνώσει ἢ κατασκευῆ φύσεως ἀφθαρτον γέγονεν· ἀλλ' εἰ μὴ τῆς ἡμετέρας Φύσεως ἀπαρραλλάκτως τὰ γνωρίσματα, πλὴν τῆς ἀμαρτίας διέσωζεν, ἔφη.

A. Ὅσον γε ἐπὶ τῇ πρώτῃ αὐτῆς συστάσει, καὶ τὸ τὰς ἀρχὰς ἔχειν ἐκ

ortum est. Non habuit naturam ex parte; quia nec aliud animal erat. Perfectam habet duplicem naturam, ne amittat duas. Neque semideus visus est in terra; neque semihomo ascendit ad coelos. Ex perfecto perfectus; ex homine homo: ex Deo Deus; ex Virgine Christus.

1545

Lib. II. [...] H.¹ Et quis, inquit, eo insaniae processerit, ut vera esse haec non confiteatur; et eos qui non sic sentiunt in damnatis non numeret?

PG
86, 1326

O.² Illi, inquam, certe, qui definiunt corpus fuisse impassibile et incorruptibile.

H. Non, inquit, impassibile natura corpus factum esse dicimus, sed unione cum Verbo.

O. Ego vero nihil posterius a priore differre dixi, sed eandem vim ad nocendum habere, si caro Domini penitus affinitatem cum passibilitate nostri corporis recusat.

H. Quomodo, inquit, hoc ais?

O. Quoniam non est, inquam, hoc quod quaeritur, utrum unione, an naturae fabricatione factum est incorruptibile; sed an naturae nostrae notas et signa sine ulla immutatione, excepto peccato, servabat.

H. Quoad primam, inquit, ipsius naturae constitutionem et

¹ Haphtartodoceta.

² Orthodoxus.

τῆς Θεοτόκου, ἀδελφῆς τε ἡμῶν οὐσης κατὰ τὴν φύσιν, καὶ πάσης κοινω-
νούσης τῆς ιδιότητος τοῦ ἀνθρωπέου συγκρίματος.

Ο. Σαφεστέρας δεῖσθαι τὴν ἀπόκρισιν ἐξηγήσεως, ἔφη, παριστώσης
ἡμῖν τηλαυγέστερον τὸ ζητούμενον. Οὐ γὰρ ἀπλῶς οὕτως ἐξ ὧν εἴρηκας,
γινώσκειν ἔχω.

Α. Τί μὴν, ἔφη, ἀσαφέστερον εἴρηκα;

Ο. Πότερον, ἔφη, ἄρα τοῦ σώματος τῆς Παρθένου μεταστοιχειωθέντος,
καὶ τῆς ἰδίας ἐκστάντος φύσεως, ὑπὸ τῆς τοῦ Λόγου δυνάμεως οὕτως ἐξ αὐ-
τῆς τῆς μήτρας, ἄλλως ἔχουσιν τὴν ἡμετέραν αὐτῷ φύσιν ἠνῶσθαι λέγεις;
ἢ τῆς Παρθένου μὲν ἐν τοῖς ἰδιώμασι τῆς φύσεως μεινάσης, τῶνδε πρώτων
ἀρχῶν, τῶν παρθενικῶν αἱμάτων λέγω, μεταποιηθέντων, ἄφθαρτον γεγενῆ-
σθαι τὴν σάρκα;

Α. Τινὲς μὲν, ἔφη, καὶ τῇ προτέρᾳ δόξῃ τῶν ἀπλουστέρων οἶμαι προστί-
θενται, πλέον ἢ προσῆκε * τὴν Παρθένον ἀποσεμνύοντες, καὶ τὴν ἐντεῦθεν
ἀναφουμένην ἀτοπίαν οὐ προορώμενοι, καὶ ὡς εἶπερ τι τοιοῦτο τῇ Παρθένῳ
συμβεδήκει, καὶ αὐτῆς ἂν τῆς πρὸς τὸ τίκειν ἐπιτηδειότητος ἀπεστέρητο.

Ο. Ἀληθέστατα, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. Τὸ γὰρ ἄφθαρτον καταστάν, οὐκ
ἂν ποτε τοῦ κυφορεῖν τε καὶ σαρκικῶς ἀποτίκειν γένοιτο δεκτικόν. Ἡ
δὲ τοῦ Πνεύματος ἐνδημία οὐχὶ τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ γεννᾶν τὴν Παρθένον
ἀφείλετο ἢ κεκάλυκεν. Τουναντίον μὲν οὖν ἐπὶ τὴν ἀσπόρως οἰκονομηθεῖσαν
σύλληψιν, ὑπερφυῶς αὐτὴν προσηγάγετο. Κάκεινο δέ μοι σκοπεῖν ἔπεισιν,

principia ex Matre Dei et sorore nostra secundum naturam, quae
omnem proprietatem humani corporis participavit.

O. Clariorem expositionem responsio postulabat, quae nobis
dilucidius quaestionem explicaret; non enim sic simpliciter ex iis
quae dixisti, intelligere possum.

H. Quid, inquit, obscurius dixi?

O. Utrum, inquam, corpore Virginis mutato, et a propria na-
tura virtute Verbi alienato, naturam nostram sic ex ipso utero ali-
ter habentem unitam esse ei dicis; an vero manente Virgine in proprie-
tatibus naturae, principiis vero primis, sanguinis scilicet virginalis,
transmutatis carnem incorruptibilem generatam esse?

H. Nonnulli, inquit, priori opinioni simpliciorum, opinor, ad-
haerescunt, plusquam convenit, honorantes * Virginem, et absurdum
inde proficiscens non providentes, et quod si quid huiusmodi acci-
disset Virgini, habilitate pariendi privata fuisset.

O. Verissima, inquam ego, dicis. Quod enim incorruptibile est,
nunquam ad ferendum partum et pariendum idoneum erit. Ad-
ventus autem Spiritus sancti non fecit, neque prohibuit, quin Virgo
ad generandum apta esset. Contra potius ad conceptum sine semine
provisum supra naturam provexit. Illud vero mihi in mentem venit,

ὡς εἰ κατ' ἐκείνους ἢ Παρθένος, ἀφθαρτος τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ Πνεύματος γέγονεν, ἐκείνη πάντως ἂν καὶ ῥίζα τῆς τοῦ γένους ἡμῶν ἀφθαρσίας ἐτύγχανεν, ἀλλ' οὐχ ὁ ἐξ αὐτῆς προελθὼν θεῖος βλαστός.

A. Κάλλιστα, ἔφη, λέγεις· οὐδὲ γὰρ ἡ λοιπὴ τῆς Παρθένου ζωὴ παραδεδέχθαι καθάπαξ ἰστόρηται τῆς φυσικῆς ἐξεως μεταποίησιν· καθαρότητος μὲν γὰρ ὑπῆρχεν αὐτῇ τῆς κατὰ ψυχὴν, καὶ ἁγιασμοῦ τοῦ κατὰ τὴν σάρκα πρόξενος ἢ τοῦ Πνεύματος ἐπιφοιτήσις, οὐ μὴν οὐσίας ἢ φύσεως ἄμειψιν ἐν αὐτῇ κατεσκευάσα.

O. Κἀκεῖνο, ἔφην, τοῖς εἰρημένους προστίθει· ὅτι γε δὴ τὸ Πνεῦμα, εἰ τὸ ὑπὲρ τὴν φύσιν ὑπάρξει τῇ φύσει καρποφορῆσαι στάχυν ἀνήροτον, καὶ κλάδον παρθενικῆς ῥίζης ὑπερφυῶς ἐκφυόμενον.

A. Εὖ γε, ἔφη, ὦ βέλτιστε.

1546

O. Nūn δὲ δὴ καιρός, ὦ φιλότῃς, ἔφην, ἀγαπητικῶς τε καὶ πραέως τὸ ἐξῆς συνδιασκέψασθαι. Τῆς γὰρ Παρθένου συνομολογούσης ἡμῖν ὡσαύτως ἔχειν κατὰ τὴν φύσιν αἰεὶ, καὶ μὴ πρὸς ἑτέραν παρὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ὑπάρχουσαν αὐτῇ, μεταχωρῆσαι κατάστασιν, ὁ ἐξ αὐτῆς τῆς ἡμετέρας φύσεως ἀρραβῶν, ἄρ' οὐχὶ ὁδῶ καὶ τάξει φύσεως, τοὺς χρόνους ἐγίνωσκε τῆς κηύσεως;

PG
86, 1328

A. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

O. Κατὰ βραχὺ γὰρ ἐν τῇ παρθενικῇ μήτρᾳ, προέκοπτε νόμῳ κηύσεως, ὡς πρὸς τὴν ἀπηρτισμένην τοῦ βρέφους τελείωσιν, ὡς καὶ τῆς εὐαγγελικῆς ἔστιν

quod si, ut illi opinantur, Virgo per adventum Spiritus sancti facta est incorruptibilis, illa necessario facta est immortalitatis generis nostri radix, et non surculus divinus ex ea productus.

H. Optime, inquit, dicis; nec enim semel proditum est, vitam Virginis naturalis habitus mutationem cepisse; puritatem enim animae et sanctificationem carni attulit adventus Spiritus sancti; non autem substantiae aut naturae immutationem in ea effecit.

O. Illud, inquam, adde ad superiora, quod Spiritus quidem Virginem virtute gravidante implevit, ut natura supra naturam, spicam sine aratione produceret, et ramus ex radice virginali supra quam naturaliter oriretur.

H. Recte, inquit, bone vir.

1546

O. Nunc vero tempus est, amice, ut amanter et placide quod deinceps sequitur, consideremus. Cum enim conveniat inter nos, eadem natura fuisse semper Virginem, nec in alium naturae statum, quam quo a principio erat, transisse; pignus ex ipsa natura nostra, annon via et ordine naturae, tempora partus servabat?

PG
86, 1327

H. Imo maxime, inquit.

O. Paulatim enim, inquam, in utero virginali fictus et formatus, proficiebat lege partus, tanquam ad maturitatem perfectam infantis, ut ex verbis Evangelii perspicui potest, cum ait: *Et impleti*

ἀκοῦσαι φωνῆς, « Ἐπλήσθησαν », λεγούσης, « αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν ». Ἔνθα περὶ τὸν τόκον, ὡσπερ δὴ καὶ περὶ τὴν πρώτην σύλληψιν, καινοτομεῖται θαῦμα παράδοξον, οὔτε τοῦ τόκου τὴν παρθενίαν λύσαντος, οὔτε τῆς παρθενίας ἐμποδῶν τῇ κυοφορίᾳ γενομένης.

A. Θεῖως, ἔφη, λέγεις.

O. Ἄλλ' ὡσπερ, ἦν δ' ἐγώ, ἡ σύλληψις ὑπὲρ ἡμᾶς γεγενημένη, τὸ καθ' ἡμᾶς οὐκ ἠγνόησεν, οὕτω δὴ καὶ ἡ γέννησις τὸ παράδοξον ἔχουσα, τοῦ δι' ἡμᾶς τεχθέντος τὴν φύσιν οὐκ ἤμειψεν, ἀλλ' ἐξέφυ κλάδος τε καὶ καρπός, τῇ φουσάσῃ γαστρὶ παραπλήσιος.

A. Ἡμεῖς μὲν οὖν, ἔφη, τοιάδε περὶ τῆς σαρκὸς Χριστοῦ δοξάζομεν, ὅτι κατ' αὐτὴν γε τῆς συλλήψεως τὴν ἀρχὴν, ἅμα τῶν παρθενικῶν ἐφῆπται σπλάγχων, * καὶ τὸ προσληφθὲν εἰς ἀφθαρσίαν μετεσκευάζεται· πῶς γὰρ οἷόν τε ἦν αὐτῷ, μὴ τὴν φθαρτὴν ἀποτίθεσθαι φύσιν, τῷ ἀφάρτῳ λόγῳ προσενωθέν;

O. Μᾶλλον ἔοικάς μοι, ὦ βέλτιστε, τῶν οἰκείων, ἔφη, λόγων ἀμνημονεῖν. Τὴν γὰρ Θεοτόκion Παρθέnon ἐν τοῖς πρότερον ἄτρεπτον διαμεῖναι συνωμολόγησας, καὶ ὅτι τὸν ὄρισμένον τῆς ἀνθρωπίνης συλλήψεως χρόνον, ἐν τῇ παρθενικῇ μήτρᾳ μορφούμενος ὁ τῶν χρόνων Δημιουργός, οἰκῆσαι οὐκ ἀπηνήγατο. Πῶς τοίνυν ὁ σπλάγχχοις μητρὸς ἐνοικῆσαι καταδεξάμενος, καὶ τοὺς τῆς κυήσεως χρόνους ἐκτετελεκώς, κατ' οὐδὲν τῆς Παρθένου προῦ-

*sunt dies ut pareret*¹ ipsa. Ubi circa partum, sicut circa conceptum, miraculum admirabile et novum factum est, quod neque partus virginitatem solvit, neque virginitas partum impedivit.

H. Divine, inquit, ais.

O. Sed, inquam ego, sicut conceptus supra naturam nostram factus, non fuit a natura alienus; sic quidem generatio quae admirabilitatem habebat, non mutavit naturam eius qui propter nos natus est: quin imo ortus est ramus et fructus similis utero qui generavit.

H. Nos igitur, inquit ille, sic de carne Christi confitemur, quod secundum principium conceptus simul et virginalia viscera attigit, et quod assumptum * est, in incorruptibilitatem mutatum est: quomodo enim fieri poterat, ut naturam corruptibilem non deponeret, quod Verbo immortali unitum erat?

O. Quin imo, inquam, videris mihi tuorum verborum immemor. Superius enim Virginem Dei Matrem immutabilem mansisse confessus es; et quod Auctor temporum non recusavit, cum formatus est, habitare in utero tempus humani conceptus. Quomodo igitur qui voluit habitare in visceribus matris, et tempora partus ex-

¹ Le. II, 6.

χούσης ἡμῶν, πλήν γε μόνης τῆς ἀγιότητος, ὡσπερ ἐκ μεταμελείας τινός, τὴν τοῦ οἰκείου σώματος φύσιν ἀπαξιοῦ, καὶ ταῦτα τῇ γεννησαμένη διὰ πάντων ἀπαρράλλακτως συμβαίνοντας;

1547

Ἄλλ' οἶμαι τοῦτο πάσχειν ὑμᾶς ἀγνοοῦντας, ὅτι ἄλλος μὲν ὁ λόγος τῆς οὐσιώσεως τοῦ σώματος, ἄλλος δὲ ὁ τῆς ἐνώσεως τρόπος. Καὶ ὅτι τὸ μὲν ὑπῆρξεν αὐτῷ ἐκ τῆς τοῦ Πνεύματος παρουσίας καὶ ἐνδημίας, δημιουργικῶς αὐτὸ διαπλαττούσης· τὸ δὲ οὐκ ἐκ τῆς τοῦ Λόγου ἐνεργείας, ἀλλ' ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν οὐσιώσεως ἐνώσεως. Τὸ μὲν γὰρ γόνιμον τῇ Παρθένῳ ἢ τοῦ Πνεύματος δύναμις ἐχορήγησεν, ὡς τις τῶν παρ' ἡμῶν εἶρηκεν, καὶ λίαν καλῶς· καὶ ἡ οὐσιώσις τοῦ σώματος ἐκ Πνεύματός ἐστιν ἀγίου, κατὰ τὴν δημιουργικὴν αὐτοῦ συστάσα ἐνεργεῖαν, ἐκ δὲ τῆς Θεοτόκου ἢ ὕλη τῆς οὐσίας προσεἰληπται. Ὁ δὲ Λόγος τὸν ἐκ τοῦ Πνεύματος κτιζόμενον αὐτῷ ναόν, κατ' αὐτὴν τὴν πρώτην ἐνοικεῖ διάπλασιν· οὐδὲ ἀναμεινας, ὡς εἶπέ πού τις ὀρθῶς λέγων, τὴν τελείωσιν τοῦ νεώ, ἀλλὰ τῇ πρώτῃ τῆς ἀρρήτου οἰκονομίας ἀρχῇ, ἐν τῷ τῆς φύσεως ἐργαστηρίῳ συναφθεῖς, τὴν οἰκοδομὴν πᾶσαν * ἐαυτῷ περιτέθεικεν. Οὐ γὰρ δὴ γενομένου τοῦ σώματος, οὕτω θύραθεν αὐτὸς ἐπεισῆλθεν, ἀλλ' ἐαυτὸν περιπλάσας, ἀγαλματοφορεῖ τὸ ἡμέτερον.

PG
86, 1352

*1353

1548

Lib. III. [...] Διαμαρτυρία προτεθεῖσα ἐν δημοσίῳ τόπῳ, καὶ κατὰ Ἐκκλησίαν ἐμφανισθεῖσα.

PG
86, 1389

«Ὁρίζω τὸν λαμβάνοντα τὸ χαρτίον, κατὰ τῆς ἀγίας Τριάδος, ὥστε

plevit, et cum non esset praestantior quam nos Virgo, excepta sanctitate, tanquam poenitentia quadam ductus naturam corporis sui respuit, idque a matre quae eum genuit, per omnia non differret?

1547

Sed existimo, evenire vobis, ut sic putetis, quod ignoratis aliam quidem esse rationem formationis corporis, alium vero modum unionis. Atque illud quidem ex praesentia et adventu Spiritus sancti exstitisse, qui illud ut effector formavit; unionem vero non ex energia, sive operatione Verbi, sed ex tota et substantiali unione. Virtus enim Spiritus sancti fecunditatem Virgini suppeditavit, ut quidam apud nos valde eleganter dixit; et formatio substantiae corporis ex Spiritu sancto est secundum operationem eius effectricem constituta, materia autem ex Virgine sumpta est. Verbum autem templum ab Spiritu sancto sibi fabricatum in ipsa prima formatione inhabitat, non exspectata, ut quidam recte dixit, consummatione templi, sed primo initio ineffabilis oeconomiae, id est incarnationis, in ipsa naturae officina unitum, totum aedificium sibi circumdedit. Non enim facto corpore, sic foris * advenit, sed se ipsum circuminduit, et naturam nostram ornat.

PG
86, 1351

*1354

1548

Lib. III. [...] *Testimonium in loco publico propositum et in Ecclesia publicatum.*

PG
86, 1390

«Adiuro eum qui hanc chartam acceperit, per sanctam Trinita-

φανερὸν αὐτὸ ποιῆσαι ἐπισκόποις, πρεσβυτέροις, διακόνις, ἀναγνώσταις, λαϊκοῖς, οἰκοῦσι Κωνσταντινούπολιν· ἔτι τε καὶ τὸ ἴσον αὐτοῖς ἐκδοῦναι, πρὸς ἔλεγχον τοῦ αἰρετικοῦ Νεστορίου, ὅτι ὁμόφρων ἐστὶ τοῦ ἀναθεματισθέντος Παύλου τοῦ Σαμοσατέως πρὸ ἐτῶν ἑκατὸν ἐξήκοντα ὑπὸ ὀρθοδόξων ἐπισκόπων. Ἔστι δὲ τὰ παρ' ὁποτέρων εἰρημένα οὕτως·

« Παῦλος εἶπεν· Μαρία τὸν Λόγον οὐκ ἔτεκεν. Νεστόριος συμφώνως εἶπεν· Οὐκ ἔτεκεν, ὦ βέλτιστε, Μαρία τὴν θεότητα. — Παῦλος εἶπεν· Οὐδὲ γὰρ ἦν πρὸ αἰώνων. Νεστόριος εἶπεν· Καὶ μητέρα χρονικὴν τῇ δημιουργῶ τῶν χρόνων ἐφιστῶσι Θεότητι. — Παῦλος εἶπεν· Μαρία τὸν Λόγον ὑπεδέξατο, καὶ οὐκ ἔστι πρεσβυτέρα τοῦ Λόγου. Νεστόριος εἶπεν· Πῶς οὖν Μαρία τὸν ἑαυτῆς ἀρχαιότερον ἔτεκεν; — Παῦλος εἶπεν· Μαρία ἔτεκεν ἄνθρωπον ἡμῖν ἴσον. Νεστόριος εἶπεν· Ἄνθρωπος ὁ τεχθεὶς ἐκ παρθένου. — Παῦλος εἶπεν· Κρείττονα δὲ κατὰ πάντα, ἐπειδὴ ἐκ Πνεύματος ἁγίου, καὶ ἐξ ἐπαγγελιῶν, καὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἢ ἐπ' αὐτῷ χάρις. Νεστόριος εἶπεν· *1392 « Τεθέαμαι γάρ, φησίν, τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστεράν, * καὶ μένον ἐπ' αὐτόν », τὸ τὴν ἀνάληψιν αὐτῷ χαρισάμενον. « Ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις, φησίν, οὗς ἐξελέξατο διὰ Πνεύματος ἁγίου, ἀνελήφθη » τοῦτο δὴ τὸ τηλικαύτην τῷ Χριστῷ χαρισάμενον δόξαν. — Παῦλος εἶπεν· Ἴνα δὲ μήτε ὁ ἐκ Δαβὶδ χρισθεὶς, ἀλλότριος ἢ τῆς σοφίας, μηδὲ ἡ σοφία ἐν ἄλλῳ οὕτω

tem, ut ostendat episcopis, presbyteris, diaconis, lectoribus, laicis habitantibus Constantinopoli, adhuc etiam, ut exemplum eius det illis ad confutationem Nestorii haeretici, quod sentit idem cum Paulo Samosatensi anathematizato ante annos centum sexaginta ab episcopis orthodoxis. Sunt autem, quae ab utroque dicta sunt, haec:

« Paulus dixit: Maria non peperit Verbum. Nestorius consentiens dixit: Non peperit, o bone, Maria divinitatem. Paulus dixit: Nec enim erat ante saecula. Nestorius dixit: Et matrem ex tempore attribuunt Deo auctori temporum. Paulus dixit: Maria Verbum suscepit, et non est senior Verbo. Nestorius dixit: Quomodo igitur Maria antiquiorem se peperit? Paulus dixit: Maria peperit hominem nobis aequalem. Nestorius dixit: Homo qui natus est ex virgine. Paulus dixit: Praestantiorem in omnibus, quia ex Spiritu sancto et ex promissionibus, et ex scriptis gratia in ipso. Nestorius dixit: *Vidi enim*, inquit, *Spiritum descendentem tanquam columbam et manentem super eum* ¹ * quod ei donavit assumptionem. *Praecipiens apostolis*, ait, *quos elegit per Spiritum sanctum, assumptus est*; ² hunc dico Spiritum, qui tantam Christo largitus est gratiam. Paulus dixit: Ne autem ex David unctus, alienus sit a sapientia, neque sapientia

¹ Io. I, 32.

² Act. I, 2.

οὐκ ἦν· καὶ γὰρ ἐν τοῖς προφήταις ἦν, μᾶλλον δὲ ἐν Μωσῇ καὶ ἐν πολλοῖς κυρίαις, μᾶλλον δὲ ἐν Χριστῷ ὡς ἐν ναφ̄. Καὶ ἀλλαχού λέγει ἄλλον εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ἄλλον τὸν Θεὸν Λόγον. Νεστόριος εἶπεν μὴ ἐγχωρεῖν τὸν πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, ἄλλο ἅπαξ γεννηθῆναι, καὶ ταῦτα θεότητι.»

Ἰδοὺ δέδεικται σαφῶς λέγων ὁ παραβάτης· Οὐκ ἐτέχθη ἐκ Μαρίας ὁ γεννηθεὶς ἐκ Πατρὸς. Ἰδοὺ συναινεῖ τῷ αἵρετικῷ Παύλῳ λέγοντι, ἄλλον εἶναι τὸν Λόγον, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν, καὶ οὐχὶ ἓνα, ὡς ἡ ὀρθοδοξία κηρύσσει. Ἔως ὧδε ἡ διαμαρτυρία.

in alio sic habitet: etenim in prophetis erat, magis autem in Mose et in multis dominis, magis autem in Christo tanquam in templo. Et alibi dicit, alium esse Iesum Christum, et alium Deum Verbum. Nestorius dixit, non esse possibile eum qui est ante saecula, aliud genitum esse, idque divinitate».

Ecce aperte dicit Nestorius: Non est natus ex Maria, qui est genitus ex Patre. Ecce convenit cum Paulo haeretico, qui ait alium esse Verbum, et alium Iesum Christum, et non unum, ut fides recta praedicat. Haec tenus testimonium.

FERRANDUS¹ diaconus Carthaginensis († 546)

EPISTOLAE

1549

Ep. III, 2. Bene enim peritiam tuam nosse confido, quoniam si, secundum quod haeticus sapuit, imo potius desipuit, caro Verbi Dei secundum carnem nascentis a carne Virginis pronuntiatur extranea, sine causa Filius Dei, etiam filius hominis factus asseritur. Quomodo enim naturaliter filius est hominis, qui originem non habet ex homine? Nullam vero originem habet ex homine, si conceptus in utero virginali carnem non traxit ex carne? Constat eum sine semine patris materna viscera fecundasse; sed qualis erit Mariae fecunditas, si non sit ex illa quae per eam nascitur caro? *Verbum caro factum est, et habitavit in nobis*, Ioannes dicit evangelista.² Quae- ris unde factum est caro? Beatus Paulus inquisitioni tuae respondeat: *Postquam venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere*.³ Filium ergo suum misit Deus, id est, Verbum suum carnem fecit Deus; sed unde? Ex muliere. Si igitur ex muliere Verbum

PL
67, 890

¹ *Fulgentius* Ferrandus falso dictus (cf. PLS IV, 22).

² Io. I, 14.

³ Gal. IV, 4.

● PG 86, 1380, 1388, 1392, 1393.